

EDİTÖRDEN

Yüksek binalar başta olmak üzere köprü, yol, tünel vb gibi çok yönlü işlevsel alan olan “inşaat sektörü” üzerinden ülke olarak tartışıyoruz; farklı bakış açılarıyla ‘sektör’ konuşuluyor, yazılıyor...

Hükümet tarafında; istihdamın ve reel siyasetin lokomotif gücü, tüm sektörlerin lideri olarak kabul edilen “inşaat sektörü” üzerinden makroekonomik hedefler, kısa ve orta erimli siyasi amaçlar, ekonomik yeniden yapılanma ve “büyüme” anlayışına araç olarak kullanılıyor. Sektör üzerinden yeni istihdam olanakları hazırlanarak, toplumsal etkilenimler yumuşatılarak, seçimlerde oy toplamanın da zemini hazırlanıyor ve iktidar olabilme/sürdürebilme planları yapılıyor.

Konunun uzmanları tarafında; kapitalizm adına en fazla kaynağın yaratıldığı, en büyük vurgunların yapıldığı, en fazla kamusal alanın (arsa, arazi) yağmalandığı “inşaat sektörü”, sermaye hareketliliğinin sürükleyicisi, ekonomik yeniden yapılanmanın ve büyümenin ‘kof’ da olsa tetikleyicisi olarak yorumlanıyor.

Inşaat sektörü pek çok sektör tarafından üretilen ürünleri girdi olarak kullanıyor ve verilen hizmeti bütünüleştiriyor. Vasıflılar/vasıfsızlar ve özellikle “çıplak ayaklılar” başta olmak üzere değişik meslek grupları inşaat sektöründe emek yoğun çalışmanın aktörleri... İnşaat sektöründe “insan faktörü” üzerinden ucuz işçilik ve emek sömürüsü konuşulurken; emek yoğun çalışmada tükenen “insan bedeni” tartışılmayan taraf olarak kalıyor.

AB ve IMF’nin dayattığı, büyük sermayeyi kollayan, küçük sermayeyi dışlayan “esnek” yasal düzenlemeler; büyük işlerin büyük sermayeye verilmesini, küçük sermayenin de büyük sermayeye alt-ışveren olarak eklenmesini gerektiriyor.

Yine AB ve IMF kaynaklı yasal düzenlemeler “AB ve ILO standartları”, “mesleki eğitim”, “modernize sertifikalı işçilik” ve “iş sağlığı ve güvenliği” konularında “standart kriterler” getiriyor. Egemen sermaye bir taraftan standartlara ulaşamayan, çitanın altında kalan küçük şirketleri rekabet sürecinde dışlarken, aynı sermaye gruplarına alt-ışverenlik statüsünde iş verdiğinde “nitelsiz işçilik” ve “küralsızlık” üzerinden uzlaşıyor. Başka bir ifadeyle ihale sürecinde çatışan sermaye grupları alt-üst işveren ilişkisinde sahada iş üzerinden uzlaşıyor.

Tuzla tersaneleri olgusunda olduğu gibi inşaat sektöründe de “insan faktörü” öne çıkarken, küralsız çalışmanın her türlü formel/enformel biçimi sınırsız ve kontrolsüz şekilde uygulanıyor.

Malzeme fiyatlarında rekabet şansı kalmayan sermaye maliyetleri düşürme adına insan faktörü üzerinden hesaplar yapıyor. Siyasi iktidarın da desteğiyle taşeron şirketler üzerinden en az ücretle en fazla sömürmenin formülasyonu geliştiriliyor. Bir taraftan mesai sürelerini en üst düzeylerde tutup, izin haklarını yok ederken, diğer taraftan taşeronlaşma vasıtasıyla Kürt coğrafyası üzerinden 5 birimlik ücreti 2 birime indiren en ucuz işçiliğin yollarını araştırıyorlar. Taşeronlaşma sisteminin kabul gördüğü ortamlarda “taşeronun taşeronu” ve “gizli taşeronluk” uygulamalarını geliştiriyorlar. 2 birim ücret işçiye verilirken 3 birim ücret çalışmadan sadece işi organize eden taşerona gidiyor. Böylesine bir yaklaşım gerek üst işveren ve gerekse devletin denetimsizleştirdiği ortamlarda işçi sağlığı ve güvenliği anlayışını hiçe saymayı gerektiriyor. İş cinayetleri ise sürecin kaçınılmaz sonucu olarak karşımıza çıkıyor.

Bu konuda yazan birçok yazar neo-liberal yapılanma içerisinde inşaat sektörünün ekonomi politikasını yaparken, uluslararası/küresel düzlemde sermayenin ekonomik hedeflerini tartışmakta, ulusal ölçekte Türkiye analizlerini yapmaktadır. Yapılan maliyet analizleri içerisinde toplumsal ve çevresel sorunlar; reel ücretlerdeki kayıplar, emek maliyetindeki düşüşler, sendikal hak gaspları ‘sorunlar’ arasında tartışılmakta, ancak işçinin canı-kanı pahasına yükselen binalar, köprüler, yollar içerisinde sağlık ve güvenliği tartışılmamaktadır. Onların sağlığı-güvenliği üzerinden maliyet analizleri ya da artı-değerden işçiye yansıtılması gerekirken işverenin kendi hanesine aktardığı ya da taşeronlarla paylaştığı kaynaklar konusunda araştırmalar yapılmamaktadır. İnşaatın ekonomi politikasından başlayıp işçinin beden varlığını yok etmeye kadar uzanan süreçte işçi sağlığı boyutunun ekonomi politikasının eksik kaldığını düşüncesinden hareketle; bu sayımızda inşaat sektörü başta olmak üzere düşme tehlikesi olan işlerin “karanlık yüzü” işçi sağlığı üzerine projeksiyon ışığı tutmak istiyoruz.

Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi olarak “düşme tehlikesi olan” işlerde yaşananları önemsiyoruz ve bu sektörde işçi sağlığı ve güvenliği temalı iki sayıyı politik, teknik ve bilimsel bakış açılarıyla ardışık olarak sizlere sunuyoruz.